

Ricard Bofill, el nou m

El nostre objectiu final ha de ser de pensar com s'ha de vertebrar Catalunya en conjunt, recuperant aquella vella idea de la República, de la ciutat-regió. M'agradaria de contribuir a llançar aquesta idea i convidar a un debat seriós les institucions, partits polítics, personalitats importants i mitjans de comunicació. Perquè no estiguin constantment ocupats pels temes polítics a curt termini, pels temes de corrupció i pels temes de la política feta per a demà de matí. Aquest tema té a veure amb l'estructuració del territori i del que pot ser la Catalunya del demà”.

Amb aquest convit, amb gust de pluralitat, conciliador i moderat —una característica poc usual en aquest arquitecte—, Ricard Bofill cloïa un discurs de mitja hora a l'Institut Català d'Estudis Mediterranis (ICEM) de Barcelona, davant el conseller d'Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, Josep M. Cullerell. Bofill mateix ho havia dit: “Aprofito la presència del conseller per definir algunes idees sobre Catalunya i Barcelona”. Era el pròleg d'una primera conferència, “Ciutat mediterrània: memòria i futur”, que tornaria a recordar l'endemà en la segona conferència que també feia a l'ICEM: “Catalunya: ciutat i territori”, i que repetí davant els mitjans de comunicació.

La setmana de l'11 de maig l'estrella va ser Ricard Bofill. La premsa li va dedicar generoses planes als diaris i la Televisió de Catalunya li oferí un monòleg al telenotícies nit, on deia més coses. Davant les càmeres va manifestar obertament la seva voluntat de donar suport, mitjançant les seves idees, al partit que governa la Generalitat.

Artur Mas, portaveu de CiU a l'Ajuntament de Barcelona, no amagava la satisfacció: “Valorem molt positivament que un professional del seu prestigi s'acosti a la nostra opció, un any abans de les eleccions, i digui públicament que vol col·laborar amb CiU. Que estigui al nostre costat pel recanvi a l'ajuntament”.

Ricard Bofill no ha desapropiat l'oportunitat que li ha brindat Baltasar Porcel des de l'ICEM. Bofill és conscient que la ciutat de Barcelona ha entrat en un moment de recessió econòmica, que Pasqual Maragall no es troba en el millor moment (una enquesta publicada a *El Periódico* li dona un empat electoral, si fos Miquel Roca el candidat convergent) i no ha definit clarament un model de ciutat post-olímpica. A més a més, ha des-

L'arquitecte Ricard Bofill ha tornat a l'escena pública barcelonina, a un any de les eleccions municipals, amb una proposta de cultura urbanística de la ciutat i del país. Una alternativa que coincideix amb les línies bàsiques del discurs de CiU.

aparegut del panorama polític i públic Oriol Bohigas, un dels ideòlegs, el *pater familias*, del que se n'ha dit la nova Barcelona. Sembla que Bofill hagi pres bona nota del que escriu el periodista Llàtzer Moix a les darreres planes de *La ciudad de los arquitectos*: “Cal demanar-se si Barcelona disposa d'una nova teoria arquitectònica o urbanística a desenvolupar o si hi ha cap candidat, de les qualitats teòrico-pràctiques de Bohigas, preparat per a succeir-lo”. I continua: “La resposta se sintetitza en això: agradi o no agradi, tant per raons biològiques (Bohigas va néixer el 1925) com per motius teòrics (les seves principals idees de renovació de Barcelona ja han estat portades a la pràctica), el regnat de Bohigas entra en la recta final. I, amb ell, un esquema jeràrquic que ha articulat la professió i l'activitat arquitectònica de Barcelona durant els últims trenta anys. El debat és obert”.

Bofill ho sap i per això ha tornat a l'escena pública barcelonina amb un discurs que vol ser això, la nova teoria sobre la ciutat i el país. Que vol convertir-se, finalment, en l'anhelat recanvi del bohiguisme. Per Ricard Bofill, el “gran debat d'aquest moment” se centra en tres escales territorials concèntriques: Barcelona ciutat, la perifèria, que engloba l'ex-àrea metropolitana, i Catalunya.

“La ciutat de Barcelona —comença l'arquitecte— té una problemàtica interior que no ha resolt després del 92. Aquesta ciutat viu amb poc projecte, amb poca visió. Viu un moment difícil perquè ha començat a fer una transformació que es va acabar el 92, i ara es troba en una situació de poca perspectiva de futur. Una transformació que ha durat deu anys, quan sabem que una ciutat, quan té els dèficits que tenia Barcelona, necessita un mínim de trenta anys per a renovar-se”.

En aquest nivell el discurs és molt genèric, poc clar. Perquè Bofill sap que la situació econòmica de la ciutat és difícil. No hi ha diners i el deute olímpic no s'eixugarà fins al 2005. A més, el desenvolupament de les idees mestres, ordenadores, racionalitzadores i reequilibradores, ja foren marcades per Bohigas entre 1980 i 1983, allò tan conegut d'obrir la ciutat a mar, d'higienitzar el centre i de monumentalitzar la perifèria.

“Una altra escala és la de l'ex-àrea metropolitana de Barcelona, que vol dir tot el suburbi i totes les ciutats industrials que hi ha entorn de Barcelona —explica Bofill—. I jo em demano si no és aquest, el tema que ens hauria de preocupar en aquest moment, com fan a Pa-

ndarí?

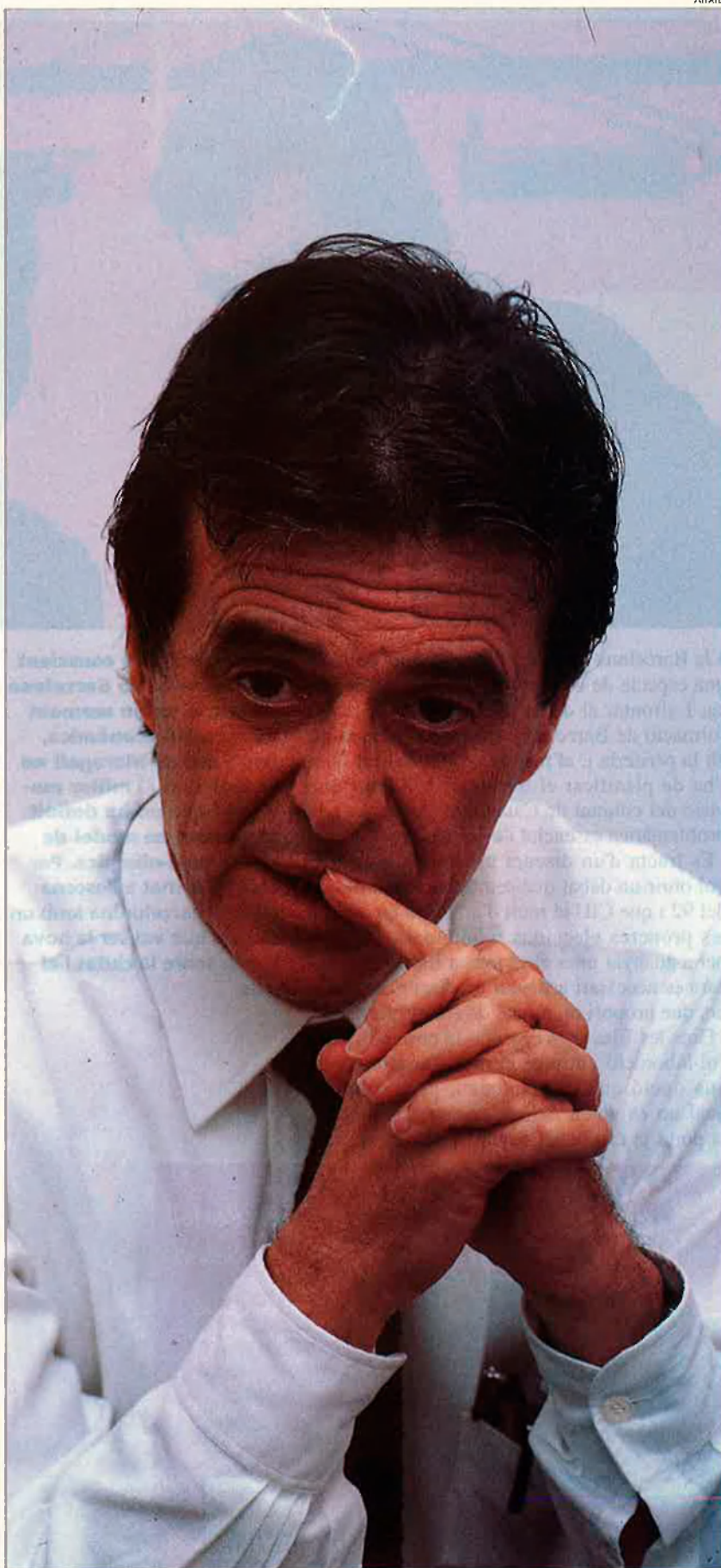
rís. La intervenció a la perifèria és un tema prioritari, que s'haurà de fer segurament amb operacions quirúrgicament fortes, sense deixar-la créixer, perquè no ha de continuar creixent". És un tema prioritari i és també un niu de raons entre socialistes i convergents des que, l'any 1987, el Parlament va aprovar amb els vots de CiU les Lleis d'Ordenació Territorial, que restringien la Corporació Metropolitana de Barcelona. Un tema que recentment també ha motivat l'abstenció de CiU i d'IC (per raons contraposades) a l'hora d'aprovar l'avantprojecte de la Carta Municipal de Barcelona.

CiU no ha deixat mai clara la seva actitud en la inevitable estructuració d'aquest nucli de població de tres milions d'habitants (la meitat de tota la població de Catalunya) que forma la metròpoli. Artur Mas diu que està bàsicament d'acord amb la proposta esbossada per Bofill, sobretot la de parar el creixement d'aquesta perifèria.

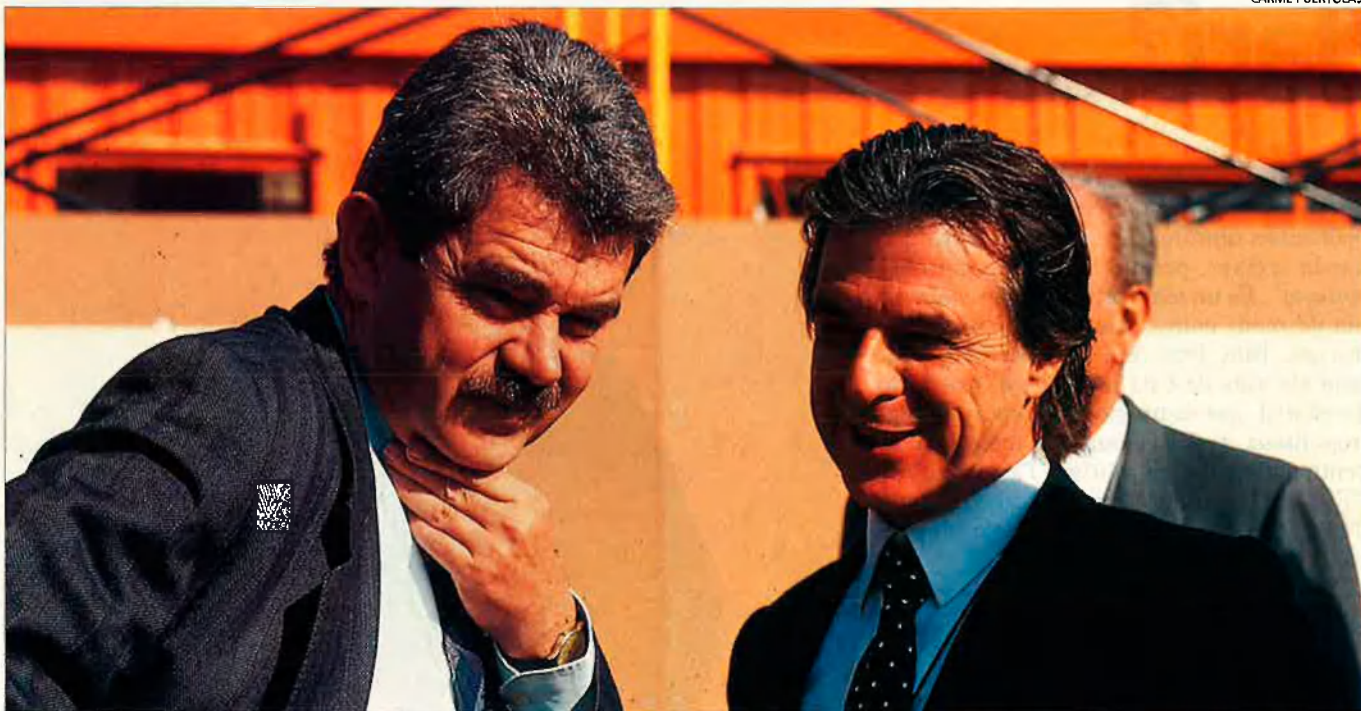
La tercera escala territorial, segons Bofill, és Catalunya, "la més important". L'arquitecte creu que "s'ha d'articular i descentralitzar el territori, reprenent el concepte desenvolupat durant la República, de fer la ciutat-regió". Ell, que es defineix com un arquitecte de formació francesa i racionalista, li agrada de donar una definició de Catalunya en termes geogràfics i geomètrics. "Així com diuen que França és un hexàgon, Catalunya és un triangle, amb tres costats, que són les relacions principals que ha de tenir: a un costat la relació amb Espanya, la clàssica, la històrica. Una relació fonamental, no sols des del punt de vista polític, sinó també econòmic. A l'altre cantó hi ha Europa. Catalunya ha estat històricament un lloc de pas, d'articulació de diverses cultures i, al mateix temps, d'exportació de productes i d'importació d'idees. El tercer costat del triangle és tot l'arc de la Mediterrània, des del qual Catalunya i Barcelona han de començar a tenir una vinculació important. A l'interior d'aquest arc, Catalunya pot trobar un nou mecanisme de centralitat".

Bofill, doncs, parteix de la concepció d'una Barcelona capital de Catalunya, d'una ciutat capital d'una regió important a Europa, contraposant la idea maragalliana de Barcelona com una ciutat forta dins Espanya, i enclavada dins l'Europa de les grans ciutats.

I Bofill acaba: "Per afrontar aquesta problemàtica cal crear un doble consens -de la mateixa manera que es va aconseguir fer per

ARXIU

a la Barcelona olímpica—, un consens polític i una espècie de consens de doctrina urbanística. I afrontar el debat per continuar la transformació de Barcelona, definir la intervenció en la perifèria i, al mateix temps, definir com s'ha de planificar el territori per a tenir una visió del conjunt de Catalunya. Aquesta és la problemàtica essencial i el debat a fer”.

Es tracta d'un discurs urbanístic nou, que vol obrir un debat que semblava exhaurit des del 92 i que CiU té molt d'interès a fer seu en les properes eleccions municipals. Perquè, per a guanyar unes eleccions a Barcelona, encara és necessari articular un discurs urbanístic, que proposi un model de ciutat futura.

Dins les files convergents, la possibilitat de col·laboració entre el partit i l'arquitecte és una opció que es plantegen, però sobre la qual no es volen definir encara. Tanmateix, la porta ja és oberta. Ricard Bofill havia tre-

Ricard Bofill és conscient que la ciutat de Barcelona ha entrat en un moment de recessió econòmica, que Pasqual Maragall no es troba en el millor moment i que no ha definit clarament un model de ciutat post-olímpica. Per això ha tornat a l'escena pública barcelonina amb un discurs que vol ser la nova teoria sobre la ciutat i el país.

ballat estretament amb la candidatura de Ramon Trias Fargas en les eleccions municipals del 83 i repetí col·laboració en les darreres municipals, quan es presentava Josep M. Cullerell. Les tesis de Bofill quedaren ofegades davant el triomf socialista, que era també el triomf de Bohigas.

Perquè la rivalitat Bohigas-Bofill ve de lluny, és una rivalitat històrica que s'ha anat congrint al llarg de molts anys i que ha tingut els seus episodis més sucosos durant l'últim decenni: l'elecció del projecte de l'equip de Beth Galí al Parc de l'Escorxador, on Bofill quedà finalista; el canvi d'emplaçament de l'edifici de l'INEF a l'Anella Olímpic, en què la venjança de Bofill fou de col·locar l'edifici d'esquena a l'Anella; o les crítiques que va professar perquè el bloc de pisos que havia de construir a la Vila Olímpica donava a la presó de Wad-Ras.

“Són dos galls en un mateix galliner”, diu Llätzer Moix que, a *La ciudad de los arquitectos*, ho explica així: “Ricard Bofill era com la Norma Duval. Baixava eternament per l'escalinata del Folies-Bergère. Mentrestant, Bohigas s'havia de conformar a emular la Tània Doris i suportar el fum de l'havà del senyor Colsada. Ara bé, al Paral·lel, a la Tània, ningú no li podia tossir. Aquell fou el principi d'una cordial enemistat, que encara perdura i que continua oferint episodis combats, per al gust –i, en ocasions, enrojolament– del gremi d'arquitectes”.

Per això algun maliciós podria pensar que, a Bofill, encara li bull la sang de venjança i les ganes de destruir, finalment, l'hegemonia bohiguista.

Montse Serra

CATALUNYA EN BICICLETA DE MUNTANYA

De Joan Portell i Leonor Sesén

25 routes agrupades per zones, amb una fitxa tècnica, un text explicatiu, perfil altimètric i fotografies del recorregut.

LA CATALUNYA LABORAL

